

УДК 330.341

<https://doi.org/10.32342/3041-2153-2026-1-40-4>

С. А. ГРОЖИН,
*економіст, аспірант кафедри економічної теорії,
макро- і мікроекономіки Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, м. Київ (Україна)*
<https://orcid.org/0009-0005-9452-3789>

ІНКЛЮЗИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

У статті досліджується сутність і теоретичні витoki концепції інклюзивного підприємництва, а також її потенційна роль у забезпеченні економічної стійкості та стимулюванні економічного зростання. На основі аналітичних матеріалів міжнародних організацій, зокрема OECD та Європейської Комісії, проаналізовано масштаби нереалізованого підприємницького потенціалу, що проявляється у формі так званих “втрачених” підприємств, та визначено основні бар’єри їх залучення до підприємницької діяльності.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи (аналіз, синтез, порівняння), а також прикладні підходи, зокрема сценарний аналіз. Запропоновано формалізований підхід до оцінки макроекономічного ефекту розвитку інклюзивного підприємництва через його вплив на валовий внутрішній продукт і зайнятість із урахуванням коефіцієнтів виживання підприємств та додаткових мультиплікативних ефектів.

На основі проведених розрахунків здійснено сценарну оцінку потенційного внеску розвитку інклюзивного підприємництва в економіку України. Встановлено, що навіть часткова реалізація підприємницького потенціалу ширших верств населення може забезпечити зростання ВВП, підвищення рівня зайнятості та формування додаткових джерел економічної динаміки. Отримані результати підтверджують доцільність інтеграції інклюзивного підприємництва у систему державної економічної політики як важливого інструменту повоєнного відновлення та довгострокового розвитку.

Ключові слова: інклюзивне підприємництво, інклюзія, економічна стійкість, втрачені підприємства, сталий розвиток

JEL classification: E60, O10

The article examines the essence and theoretical foundations of the concept of inclusive entrepreneurship, as well as its potential role in ensuring economic stability and stimulating economic growth. Based on analytical materials from international organizations, in particular the OECD and the European Commission, the study analyzes the scale of unrealized entrepreneurial potential, manifested in the form of so-called “missing entrepreneurs”, and identifies the key barriers to their participation in entrepreneurial activity.

The methodological framework of the study includes general scientific methods (analysis, synthesis, and comparison), as well as applied approaches, in particular scenario analysis. A formalized approach is proposed to assess the macroeconomic impact of

inclusive entrepreneurship development through its influence on gross domestic product and employment, taking into account business survival rates and additional multiplier effects.

Based on the conducted calculations, a scenario-based assessment of the potential contribution of inclusive entrepreneurship to the Ukrainian economy is provided. The results indicate that even partial realization of the entrepreneurial potential of broader population groups can lead to GDP growth, increased employment, and the formation of additional sources of economic dynamics. The findings confirm the relevance of integrating inclusive entrepreneurship into the system of public economic policy as an important tool for post-war recovery and long-term development.

Keywords: *inclusive entrepreneurship, economic stability, economic growth, missing entrepreneurs, sustainable development*

JEL classification: *E60, O10*

Постановка проблеми. Світова економіка зараз функціонує в умовах високої невизначеності, що зумовлена глобальними кризами, структурними трансформаціями та геополітичними потрясіннями. В Україні ці процеси поглиблюються через наслідки повномасштабної війни, що спричинила значні втрати виробничого та людського потенціалу, порушення звичних ланцюгів постачання і збуту та зростання соціально-економічної нерівності. У таких умовах особливої актуальності набуває пошук нових джерел економічного зростання та підвищення стійкості економічної системи. Одним із таких джерел є інклюзивне підприємництво, яке передбачає залучення до підприємницької діяльності всіх верств населення, незважаючи на їх вік, стать, рівень освіти, доступ до капіталу, соціальний статус тощо. Значна частина потенційних підприємців не реалізує своїх намірів через наявність різноманітних бар'єрів – фінансових, інституційних, освітніх та соціальних. Це формує так званий ефект «втрачених» підприємств, що означає недовикористання економічного потенціалу країни.

Огляд літератури. Проблематика інклюзивного підприємництва активно досліджується міжнародними організаціями, зокрема *OECD* [1], Європейською Комісією [2, 3] та Світовим банком [4]. У звітах серії *The Missing Entrepreneurs (OECD)* аналізується масштаб підприємницького потенціалу, який не реалізується через існуючі бар'єри на входження в підприємницьку діяльність для різних соціальних груп.

Інклюзивне підприємництво розглядається як частина стратегії Європейського зеленого курсу (*Green Deal*), Цілей сталого розвитку ООН (*SDGs*) та національних державних програм, таких як *Social Value Act* (2012) у Великій Британії, *Loi relative à l'économie sociale et solidaire* (2014) у Франції, *Social Business Initiative* (2011) в ЄС.

Інклюзивне підприємництво як складова соціальної економіки та соціального підприємництва розглядається в працях Дж. Г. Діса, С. Захри, Н. Бхейва, Дж. Гейтона та інших. Серед тих вчених, хто зосередив свою увагу саме на понятті інклюзивного підприємництва слід відзначити Г. Шахіна, М. Тіхіч та Е. Абдул-Кадіра [5], яких вважають авторами даного поняття. Серед українських авторів слід виділити О. В. Красоту, І. М. Рєшину, А. Ю. Жуковську, Ю. М. Лопатинського, О. В. Ляха, В. І. Ляшенко та Н. В.

Кузьменко. Водночас, більшість досліджень зосереджена на соціальному аспекті інклюзивного підприємництва, проблемам соціальної рівності, досягненні цілей сталого розвитку тощо, тоді як його макроекономічний ефект залишається поза увагою.

Метою статті є оцінка макроекономічного потенціалу розвитку інклюзивного підприємництва як фактору економічної стійкості та зростання, а також визначення його можливого впливу на валовий внутрішній продукт і зайнятість в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з ключових елементів ринкової економіки, який згладжує циклічні коливання, швидко адаптується до змін та екзогенних факторів є підприємництво. Воно забезпечує більшу частину робочих місць в державі, підвищує загальну якість товарів та послуг, через конкурентні механізми зменшує собівартість, оптимізує та спрощує виробничі процеси. Підприємництво сприяє економічному розвитку, соціальній стабільності та підвищенню добробуту населення.

У другій половині ХХ століття на підприємництво почали дивитись і як на інструмент подолання соціальної нерівності – в Європі активно розвивається кооперативний рух, профспілкові ініціативи, соціальні фонди. У цей час закладається ідея “соціальної економіки” – підприємництва, орієнтованого не лише на прибуток, а й на вирішення соціальних проблем. Активний розвиток соціальних підприємств та усвідомлення їх ефективності призвів до формування загальноєвропейської політики соціальної та економічної інклюзії. У 2000 р. ухвалено Лісабонську стратегію ЄС, яка прямо поставила за мету «створення більш інклюзивного суспільства» та стимулювання підприємництва серед усіх груп населення [6]. Програми *EQUAL* (2001–2007) та *PROGRESS* (2007–2013) фінансували експерименти з підтримки підприємництва серед жінок, мігрантів, людей з обмеженими можливостями. У 2009 р. виникає концепція «інклюзивного підприємництва» – появу даного терміну прийнято пов’язувати з науковцями Сіракузького Університету [5], які намагались оцінити економічний вплив від розширення доступу до підприємницької діяльності для людей з обмеженими можливостями та низьким рівнем доходу.

Інклюзивне підприємництво – це діяльність спрямована на збільшення кількості підприємств шляхом залучення до підприємництва всіх верств населення, незважаючи на їх вік, стать, рівень освіти, доступ до капіталу, соціальний статус, тощо. В основному цю діяльність здійснює держава, але в ній можуть брати участь і недержавні установи, інвестиційні фонди, комерційні банки, благодійні організації. Слід зазначити, що «соціальне підприємництво» та «інклюзивне підприємництво», незважаючи на співзвучність, багато спільних рис та цілей – абсолютно різні поняття. Соціальне підприємництво – це окремий вид підприємницької діяльності, що ставить за основну мету не максимізацію власного прибутку, а реінвестування прибутку на соціальні цілі [7]. Натомість «інклюзивне підприємництво» – це комплексна та багатовекторна діяльність, спрямована на збільшення кількості

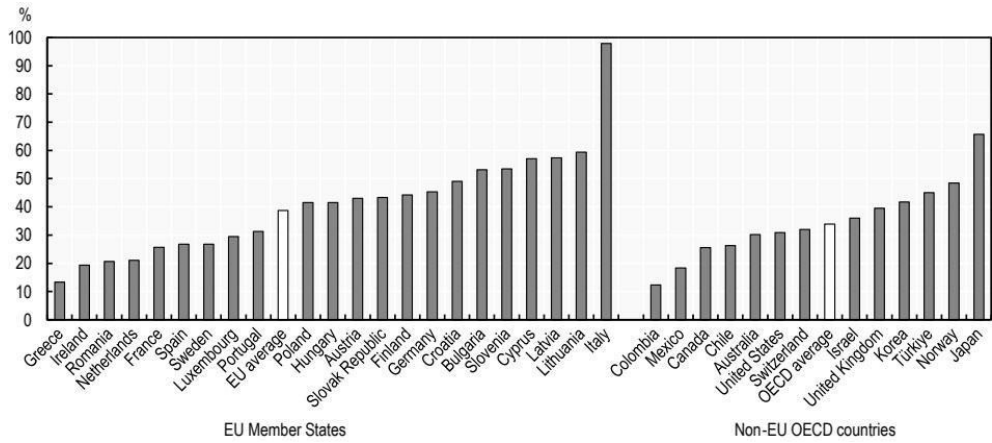
підприємств (в тому числі і соціальних), шляхом подолання існуючих у суспільстві бар'єрів входження у підприємницьку діяльність. Природа цих бар'єрів дуже різноманітна – існують економічні бар'єри (доступ до капіталу для різних соціальних груп, діюча державна фінансово-кредитна політика, ступінь активності недержавних фінансових установ, тощо), інституційні бар'єри (правові, бюрократичні перепони, стан розвитку неформальних інституцій – ставлення в суспільстві до жінок, пенсіонерів, інвалідів, мігрантів), технологічні бар'єри (рівень цифровізації, доступ до технологій та міжнародних ринків, стан розвитку логістики і інфраструктури, тощо) та багато інших (рівень освіти, стан кооперації органів управління, неурядових організацій та підприємництвом, ступінь представництва підприємницьких асоціацій в органах законодавчої влади та інші).

Починаючи з 2013 р. *OECD* раз на 2 роки публікує детальні звіти серії “*The Missing Entrepreneurs*”, де системно аналізує наявні бар'єри участі різних верств населення у підприємницькій діяльності для країн-членів.

Основою для співставлення різних соціальних груп в контексті підприємницької діяльності є чоловіки віком 30-49 років – за даними *GEM*, ця група населення є найбільш активною та успішною у започаткуванні нових підприємств та їх подальшому розвитку [1].

На основі цих даних, а також інших опитувань стосовно підприємницької активності та статистики ЄС [3, 8], автори звіту оцінюють рівень інклюзивності підприємницької діяльності в країнах-членах та наводять кількість «втрачених» підприємств через наявні бар'єри на входження в бізнес для певних соціальних груп. Також автори надають короткі рекомендації, які можуть покращити наявну ситуацію та збільшити кількість потенційних підприємств в майбутньому.

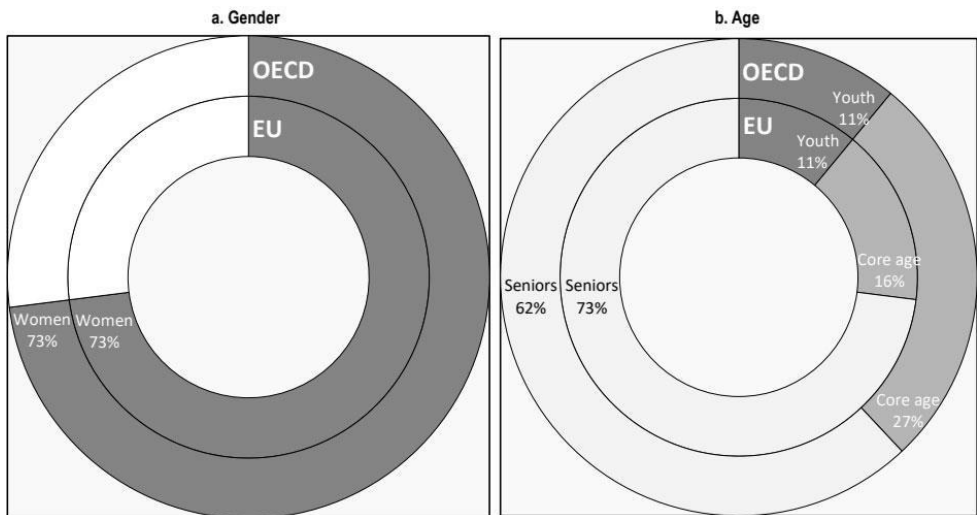
За оцінками *OECD*, масштаби невикористаного підприємницького потенціалу в країнах ЄС та *OECD* є дуже значними. Згідно останнього звіту *OECD* 2023 року, у країнах ЄС нараховується близько 7,5 млн потенційно «втрачених» підприємств, а загалом в країнах *OECD* – понад 34 млн. Це еквівалентно приблизно 44% від фактичної кількості підприємств у ЄС та близько 34% у країнах *OECD* (рис.1). Це свідчить про те, що значна частина підприємницького ресурсу залишається нереалізованою. Звісно до цих даних слід ставитись з обережністю, автори даних звітів прямо вказують на те, що «втрачені» підприємства зовсім не обов'язково стануть успішними, будуть створювати нові робочі місця та внесуть позитивний вклад у економічне зростання – «оцінені прогалини в підприємстві відображають невикористаний підприємницький потенціал і не призначені для використання урядами як цільові показники. Важливо зазначити, що не всі ці потенційні підприємці, як очікується, стануть підприємцями, оскільки підприємництво підходить не для всіх. Крім того, ці показники не дають жодної оцінки якості (наприклад, рівень виживання бізнесу, потенційні прибутки, відпрацьовані години, створення нових робочих місць) у новостворених підприємствах» [1].

Рис. 1. Відсоток «втрачених» підприємств до загальної кількості по країнам ЄС та OECD, 2022.

Джерело: розрахунки OECD, основані на статистиці GEM [1]

Аналітики OECD вказують на 3 основні соціальні групи, які складають основу так званих «втрачених підприємств» – “missing entrepreneurs”. Це жінки, молодь (18-30 років) та люди старшого віку (50-64 років) (рис.2)

Рис. 2. Розподіл «втрачених» підприємств в ЄС та OECD, 2022

Джерело: розрахунки OECD, основані на статистиці GEM [1]

Примітка: Youth (молодь 18-30 років), Core age (30-49 років), Seniors (50-64 років)

Три чверті «втрачених» підприємств у ЄС та OECD – це жінки, що свідчить про те, що ця проблема значною мірою пов’язана з гендерною рівністю. Лише 11% «втрачених» підприємств у ЄС та OECD – молодь (18-30 років). І навпаки, понад 60% «втрачених» підприємств у ЄС та понад 70% у

OECD – люди старшого віку (50-64 років), але це стосується лише створення нового бізнесу та підприємництва на ранніх стадіях. Велика кількість людей старшого віку є власниками давно існуючих та успішних підприємств. Тобто економіки недоотримують не лише потенційні стартапи, а й управлінський досвід, професійні компетенції та соціальний капітал старших вікових груп.

Для оцінки потенційного економічного ефекту від розвитку інклюзивного підприємництва в Україні можна використати сценарний підхід, заснований на кількості «потенційних» підприємств та їхнього можливого внеску у валовий внутрішній продукт. За оцінкою *OECD*, середня частка «втрачених» підприємств у країнах-членах становить приблизно 30–40% від їх фактичної кількості. Якщо припустити, що подібна структура зберігається і в Україні, можна оцінити потенційний резерв підприємницької активності в нашій країні.

За даними статистики, в Україні функціонує приблизно 2 млн суб'єктів малого та середнього підприємництва (включаючи фізичних осіб-підприємців) [9]. Таким чином, потенційна кількість втрачених малих та середніх підприємств в Україні може становити приблизно 700 тис. осіб, за умови зменшення економічних, інституційних та інших бар'єрів (2 млн * 0,35). Звісно, реалізувати весь цей підприємницький потенціал в короткостроковій перспективі неможливо, тож візьмемо три доволі обережні сценарії у 5, 10 та 15% від цієї кількості (Табл. 1).

Таблиця 1

Сценарії потенційно «втрачених» підприємств в Україні*

Сценарій	Частка реалізації потенціалу	Нові підприємства
Консервативний	5%	35 000
Базовий	10%	70 000
Оптимістичний	15%	105 000

*Складено автором

Для оцінки внеску нових підприємств у ВВП використаємо середню додану вартість одного малого підприємства. У спрощеному вигляді її можна підрахувати через співвідношення внеску МСП у ВВП та кількості підприємств. В Україні малий та середній бізнес формує приблизно 55–60% ВВП. Якщо припустити, що цей внесок створюється приблизно 2 млн підприємств, середня додана вартість одного підприємства становитиме:

$$\overline{VA} = \frac{GDP_{SME}}{N}$$

де: GDP_{SME} — внесок МСП у ВВП;
 N — кількість підприємств.

Візьмемо значення ВВП України у \$200 млрд (що приблизно дорівнює оцінці МВФ – \$209,7 млрд у 2025). Внесок МСП буде становити \$120 млрд

(200 * 0,6). Відповідно середня додана вартість одного підприємства ($\overline{VA}$) становитиме 60 тисяч доларів на рік (120 млрд / 2 млн МСП).

У такому випадку, потенційний приріст ВВП від реалізації невикористаного підприємницького потенціалу можна оцінити за формулою:

$$\Delta GDP = N \cdot s \cdot \overline{VA}$$

де:

N — кількість нових підприємств,

s — коефіцієнт виживання (прийmemo за 0,6 - приблизно 50–60% новостворених підприємств продовжують діяльність після перших п'яти років),

$\overline{VA}$ — середній обсяг доданої вартості.

Використавши 3 можливих сценарії, отримаємо значення потенційного зростання ВВП за рахунок розвитку інклюзивного підприємництва (Табл.2).

Таблиця 2

Потенційне зростання ВВП за рахунок розвитку інклюзивного підприємництва в Україні*

Сценарій	Нові підприємства	Потенційний приріст ВВП
5%	35 000	\$1.26 млрд
10%	70 000	\$2.52 млрд
15%	105 000	\$3.78 млрд

*Складено автором

Крім безпосереднього впливу на ВВП, розвиток інклюзивного підприємництва також впливає на кількість робочих місць в країні. Для МСП середня кількість працівників зазвичай становить 2–5 осіб, включаючи власника бізнесу. Таким чином, за рахунок реалізації невеликої кількості підприємницького потенціалу, ми отримуємо потенційне зростання кількості робочих місць на 105-315 тисяч.

Узагальнивши всі попередні показники, отримаємо потенційні сценарії (Табл. 3)

Таблиця 3

Потенційне зростання кількості робочих місць за рахунок інклюзивного підприємництва у Україні*

Сценарій	Нові підприємства	Приріст ВВП (\$ млрд)	Нові робочі місця
5%	35 000	1,26	105 000
10%	70 000	2,52	210 000
15%	105 000	3,78	315 000

*Складено автором

У результаті формування інклюзивної підприємницької екосистеми додатково виникає мультиплікативний ефект, оскільки нові підприємства стимулюють розвиток суміжних галузей, створюють додатковий попит на товари та послуги і сприяють регіональному економічному розвитку. Для України, яка перебуває в умовах повномасштабної війни та потребуватиме повоєнного відновлення, розвиток підприємництва може стати одним із ключових факторів економічного зростання.

Додаткові позитивні ефекти від розвитку інклюзивного підприємництва можна продемонструвати через виробничу функцію Кобба–Дугласа, яку часто використовують в макроекономічному моделюванні:

$$Y = A \cdot K^{\alpha} \cdot L^{\beta}$$

де:

- Y — обсяг валового внутрішнього продукту (випуск);
- A — коефіцієнт технологічного прогресу (технологічний рівень);
- K — витрати капіталу;
- L — витрати праці;
- α, β — еластичності виробництва за капіталом та працею.

Очевидно, що створення нових підприємств впливає одночасно на кілька факторів зростання ВВП – зростає обсяг використаної праці, оскільки нові підприємства створюють додаткові робочі місця. Це призводить до збільшення показника L . Нові підприємства також формують додатковий попит на інвестиції та виробничі ресурси, що сприяє зростанню капіталу K . Також підприємницька діяльність часто пов'язана з інноваціями, впровадженням нових технологій та підвищенням ефективності використання ресурсів. У результаті зростає показник A , який відображає загальний технологічний рівень виробництва. У результаті розвиток інклюзивного підприємництва може сприяти підвищенню темпів економічного зростання не тільки через кількісне збільшення економічної активності, але й через підвищення ефективності використання економічних ресурсів.

Залучення до підприємницької діяльності ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, жінок та молоді дозволить не лише розширити економічну базу країни, але й сприятиме соціальній інтеграції цих груп у процес економічного розвитку. Таким чином, інклюзивне підприємництво можна розглядати як один із важливих механізмів підвищення економічної стійкості, що поєднує економічні та соціальні аспекти розвитку.

Висновки. Інклюзивне підприємництво є важливим фактором забезпечення економічної стійкості держави та стимулювання її економічного зростання. Результати дослідження показують, що залучення до підприємницької діяльності широких верств населення дозволяє активізувати економічну діяльність, підвищити рівень зайнятості та збільшити валовий внутрішній продукт. Разом із тим, існують значні бар'єри, які обмежують реалізацію підприємницького потенціалу. Подолання цих бар'єрів має стати пріоритетом державної економічної політики, особливо в умовах повоєнного відновлення України.

Подальші дослідження слід спрямувати на поглиблений аналіз окремих факторів, що впливають на розвиток інклюзивного підприємництва, на систематизацію наявних у суспільстві бар'єрів на входження в підприємницьку діяльність та їх подолання, а також на уточнення економіко-математичних моделей оцінки ефективності програм розвитку інклюзивного підприємництва.

Список використаних джерел

1. OECD/European Commission (2023), *The Missing Entrepreneurs 2023: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/230efc78-en>
2. Schulze Brock P., Katsinis A., Lagüera González J., Di Bella L., Odenthal L., Hell M., Lozar B. and Secades Casino B., Annual Report on European SMEs 2024/2025, SME performance review, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2025, URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/771443>
3. Eurostat (2025). Labour Force Survey Database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs>
4. Carvajal Ana Fiorella, Didier Tatiana. 2024. Boosting SME Finance for Growth: The Case for More Effective Support Policies. World Bank. URL: <http://hdl.handle.net/10986/42213>
5. Gary Shaheen, Mirza Tihic, El-Java Abdul-Qadir. (2011). Inclusive Entrepreneurship. Conference: Society for Disability Studies - At: San Jose, CA. URL: https://www.researchgate.net/publication/267925329_'Inclusive_Enterpreneurship
6. European Parliament (2009), Briefing note for the meeting of the EMPL Committee 5 October 2009 regarding the exchange of views on the Lisbon Strategy and the EU cooperation in the field of social inclusion.
7. Yunus M. (2010), Building Social Business: The New Kind of Capitalism that Serves Humanity's Most Pressing Needs. URL: https://www.academia.edu/39186912/_Building_Social_Business_The_New_Kind_of_Capitalism_that_Serves_Humanitys_most_Pressing_Needs
8. GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2025). Global Entrepreneurship Monitor 2024/2025 Global Report: Entrepreneurship Reality Check. London: GEM. URL: https://www.researchgate.net/publication/389205338_GEM_20242025_Global_Report_Enterpreneurship_Reality_Check
9. Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/>

References

1. OECD/European Commission (2023), *The Missing Entrepreneurs 2023: Policies for Inclusive Entrepreneurship and Self-Employment*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/230efc78-en>
2. Schulze Brock, P., Katsinis, A., Lagüera González, J., Di Bella, L., Odenthal, L., Hell, M., Lozar, B. and Secades Casino, B. (2025). Annual Report on European SMEs 2024/2025, SME performance review, Publications Office

of the European Union, Luxembourg. Available at: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/7714438> (Accessed 10 March 2026)

3. Eurostat (2025). Labour Force Survey Database. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs> (Accessed 11 March 2026)

4. “Carvajal, Ana Fiorella; Didier, Tatiana (2024). Boosting SME Finance for Growth: The Case for More Effective Support Policies. World Bank. Available at: <http://hdl.handle.net/10986/42213> (Accessed 01 March 2026)

5. Gary Shaheen, Mirza Tihic, El-Java Abdul-Qadir. (2011). Inclusive Entrepreneurship. Conference: Society for Disability Studies - At: San Jose, CA. Available at: https://www.researchgate.net/publication/267925329_'Inclusive_Entrepreneurship (Accessed 7 March 2026)

6. European Parliament (2009), Briefing note for the meeting of the EMPL Committee 5 October 2009 regarding the exchange of views on the Lisbon Strategy and the EU cooperation in the field of social inclusion.

7. Yunus, M. (2010), Building Social Business: The New Kind of Capitalism that Serves Humanity’s Most Pressing Needs. Available at: https://www.academia.edu/39186912/_Building_Social_Business_The_New_Kind_of_Capitalism_that_Serves_Humanitys_most_Pressing_Needs (Accessed 10 March 2026)

8. GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2025). Global Entrepreneurship Monitor 2024/2025 Global Report: Entrepreneurship Reality Check. London: GEM. Available at: https://www.researchgate.net/publication/389205338_GEM_20242025_Global_Report_Entrepreneurship_Reality_Check (Accessed 10 March 2026)

9. Opendatabot. Available at: <https://opendatabot.ua/> (Accessed 10 March)

INCLUSIVE ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF ECONOMIC GROWTH: MACROECONOMIC POTENTIAL OF UKRAINE

Serhii A. Hrozyn, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv (Ukraine).

E-mail: serhii.hrozyn@knu.ua

<https://doi.org/10.32342/3041-2153-2026-1-40-4>

Keywords: *inclusive entrepreneurship, economic stability, economic growth, missing entrepreneurs, sustainable development*

JEL classification: *E60, O10*

The article examines the essence and theoretical foundations of the concept of inclusive entrepreneurship, as well as its potential role in ensuring economic stability and stimulating economic growth. Based on analytical materials from international organizations, in particular the OECD and the European Commission, the study analyzes the scale of unrealized entrepreneurial potential, manifested in the form of so-called “missing entrepreneurs”, and identifies the key barriers to their participation in entrepreneurial activity.

The methodological framework of the study includes general scientific methods (analysis, synthesis, and comparison), as well as applied approaches, in particular scenario

analysis. A formalized approach is proposed to assess the macroeconomic impact of inclusive entrepreneurship development through its influence on gross domestic product and employment, taking into account business survival rates and additional multiplier effects.

Based on the conducted calculations, a scenario-based assessment of the potential contribution of inclusive entrepreneurship to the Ukrainian economy is provided. The results indicate that even partial realization of the entrepreneurial potential of broader population groups can lead to GDP growth, increased employment, and the formation of additional sources of economic dynamics. The findings confirm the relevance of integrating inclusive entrepreneurship into the system of public economic policy as an important tool for post-war recovery and long-term development.

Дата надходження до редакції / Submitted: 12.01.26

Дата прийняття до публікації / Accepted: 30.03.26

Дата публікації / Published: 02.05.26